

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Можайская средняя общеобразовательная школа»

«Рассмотрено» на заседании МО учителей <i>гуманитарного цикла</i> Протокол № <u>1</u> от « <u>30</u> » <u>августа</u> 2024г. руководитель МО <i>Ж. М. Цыбиков</i>	«Согласовано» заместитель директора по НМР <i>Д. С. Ганжурова</i> /Ганжурова Д.С./ « <u>30</u> » <u>августа</u> 2024г.	«Утверждено» Приказ № <u>12</u> от « <u>02</u> » сентября 2024 г. директор МБОУ «МСОШ» <i>Э. Б. Цыбиков</i> /Э.Б. Цыбиков/
--	--	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родной (бурятской) литературе
(указать предмет, курс, модуль)

Класс 7

Количество часов в год 68

Учитель Ганжурова Дарима Солбоновна

Можайка
2024

1.Тайлбари бэшэг

Буряад хургуулийн 7-дохи класста үзэгдэхэ программа идейнэ, научна, методическа талаараа үе сагайнгаа эрилтэнуудтэ тааруулжа, Буряад Уласай Болбосоролой болон эрдэм ухаанай яаманай дурадхаһан «Буряад хургуулийн программа. Буряад литература 5-11 классууд» гэхэн программын ёһоор зохёогдоо. Тус класста шудалан үзэлгэдэ жэл соо 68 саг , неделидэ 2 саг үгтэнэ.

7-дохи класста уран зохоёл заалга тухай

Федеральна гүрэнэй хуралсалай стандартын ёһоор литература заалга гол шухала зорилго хадаа хурагшадые Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар, түрэл арадтаа, тоонто нютагтаа дуратайгаар, тэдэнээрэе ходо омогорхожо ябахаар хүмүжүүлгэ болоно.

Тиимэ тула буряад литератураар 7-дохи классай шэнэлэгдэн хэблэгдэһэн хуралсалай ном-хрестомати соо уншагшадай, түүхын болон хэлэ бэшэгэй эрдэм шэнжэлэгшэдэй , артистнуудай , искусство шэнжэлэгшэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн буряадай уран зохоёлшодой, поэдүүдэй, буряад хэлэнэй ба литературын хүгжэлтэдэ нилээд оруулһан мэдээжэ буддын санаартанай түбэд,монгол хэлэнүүдһээ оршуулһан уран зохоёлнууд оруулагданхай. Эдэ зохоёлнууд долоодохи классай хурагшадта түрэл арадайнгаа түүхэдэ болоһун үйлэ хэрэгүүдые, ажабайдалай жама ёһо ,тэрэнэй олон тоото нюусануудые, байгаалин гое һайхан үзэгдэлнүүдые , хүн зоной хоорондохой харилсаа, шажан мүргэлэй нангин хургаалнуудые һайнаар ойлгожо,бодомжолон үзэжэ,тон гүнзэгыгоор хадуун абажа, мүноо сагай орео асуудалнуудые ойлгожо абахадань тухатай.

Мүн хурагшадай Эхэ орондоо , түрэл нютагтаа, элинсэг хулинсагайнгаа, уг гарбалайнгаа түүхэдэ , эхэ эсэгэдэе, аха дүүнэртэе, оршон тойронхой байгалидаа тон дуратайгаар , хүндэтэйгоор хүмүүжэхэдэ абахадань ехэхэн туха хүргэхэ зорилготой.

Программын ёһоор хараалагдаһан зохоёлнуудые үзэхэдоо гол нюур-абари зан-дүрэ гэхэн шэглэлээр шэнжэлхэ.Тиихэдэ зохоёл соохой нюурнуудай дүрэ задалхадаа, хүнэй шэнжэ шанар, ухаан бодол,дотор сэдхэлэйн байдал шэнжэлжэ хургаха шухала.

Уран зохоёлшодой сэдхэлэе ехэтэ хүдэлгэн харуулһан ажабайдалай хүндэ хүшэр асуудалнууд мүноо үеын сагташые бидэндэ дүтэ,ямаршые сагта тудалдадаг, дайралдадаг ха юм.Эдэ юун бэ гэхэдэ-оршон тойроной һайн ба муу ябадалнууд, эб найрамдал, энхэ амгалан байдал ба үйдхар гашуудал, дайн дажар ба илалтын хүсэн,инаг дуран, буян нүгэл, үнэн сэхэ ябадал ба буруу зам, байгалидаа гамтайгаар хандалга, хүнүүдэй хоорондохой харилсаан гэхэ мэтэ болоно.

Уран зохоёлнууд соо харуулагдаһан үйлэ хэрэгүүд тухай бодомжолон үзэлгэ хурагшадай ухаан бодолой болбосоролдо, тэдэнэй мэдэсыень гүнзэгырүүлэлгэдэ нилээд тухатай байха гэжэ һанагдана.

Буряад литерагураар хуралсалай гол зорилго хадаа хурагшадые түрэл литературын ба бүхыдэлхэйн литературын баялигтай, уран һайханайн онсо шэнжэтэй, гоё һайхантайн танилсуулга, эстетическэ талаар хурагшадые хүмүүжүүлгэ, уран һайханай бүтээлнүүдые зубоор ойлгожо абалга, тэдэиине зүбоор сэгнэжэ хуралга, гоё һайханиие ойлгодог мэдэрэлтэй болголго, бурханай үгэһэн бэлиг талааниие хүгжоолгэ гэхэ мэтэ болоно.

Энэ зорилгы бээлүүлгэ иимэнууд юумэнүүдые хараална :

түрэл буряад литературынгаа ба бүхэдэлхэйн литературын эрхим һайн зохоёлнуудые уншалга ба шудалан үзэлгэ;

уран һайханай бүтээлнүүдые бээе даагаад ойлгожо абаха дадал, шадабаритай бололго;

• хүн түрэлтэнэй ба яһаган бүхэнэй ажабайдалда литература тусхай хуури эзэлдэг гэхэн ойлгосо бээлүүлгэ;

• юртэмсэдэ ба искусствада бүхэли зандань хандаха дадал хүгжоолгэ;

- хүнэй олониитын ба үйлэdbэрийн ажабайдалай бүхы halбаринуудта хэрэглэхэ тусхай уран найханай, зохёохы түрэлхи бэлиг, эстетическэ мэдэрэл, образноор бодожо хуралга хүгжөөлгэ;

- гоё найхание наринаар, ухаан бодолтойгоор ойлгохо мэдэрэл хүмүүжүүлгэ.

Литературна хуралсалай зорилгын юрэнхы дээрээ бэелүүлэгдэһение иимэ туйлалтанууд гэршэлхэ ёһотой:

- уран зохёолнуудые хурагшадай ехээр уншаниинь, тиихэдээ уран зохёолнуудай али бүхы талануудые ойлгожо абадаг болоһониинь, уншалгын системэтэй болоһониинь, уншалгын һонирхолтой боложо, тэрэнэй хүгжөөжэ байһаниинь;

- уран зохёолой идейнэ ба нравственна удха гунзэгыгоор ойлгожо абалга (оорын онсо харасатай байлга, уран зохёолой удха ба түхэл үргэноор ойлголго, бээ дааһан зүб сэгнэлтэ үгэлгэ);

- уран найханай литература тухай хэды шэнээн мэдэсэтэйб (литературын теорие мэдэсэ, уран зохёол шүүлбэри хэхэдээ ба тэрэниие сэгнэхэдээ*уран найханай литература тухай мэдэсээ хэды шэнээн шадабаритайгаар хэрэглэнэ);

- уран найханай литература шудалан үзэхэдөө, хэлэ хүгжөөлгын хэды шэнээн шадабаритай, дадалтай болоһон байнаб.

Литератураар шэнжэлэн үзэгдэхэ гол түлэб зүйлынь хадаа түрэл ба бэшэ арадуудай литературын зохёолнууд болоно. Тиихэдээ буряад литературын уран зохёолнуудые шэнжэлэн үзэлгэдэ сагай ехэнхи хуби үгтэхэ. Буряад литературынгаа зохёолнуудые үзэхэтэйгээ хамта хурагшад бэшэ арадуудай литературын зохоолнуудтай танилсаха зэргэтэй.

Арадай аман зохёолһоо, түрэл ба бэшэ арадуудай литературануудһаа абтаһан зохёолнуудые шудалан үзэхынгоо хажуугаар хурагшад литературын түүхээр ба теорёор уран зохёол шүүлбэрилхэдэ хэрэгтэй мэдэсэнүүдые ойлгожо абаха зэргэтэй. Литературын теорёор үгтэһэн ойлгосонууд хурагшадай наһанда, мэдэсэдэ тааруулагдаһан, нэгэ системэтэй болгогдоһон байха ёһотой. хурагшад мүн баһа литературна шүүмжэлгын (критикын) ба публицистикын зарим хэрэгтэй, туһатай зохёолнуудые үзэхэ, стилистикээр, аман ба бэшэмэл хэлэлгээр шадабаритай, дадалтай болохо ёһотой.

Литература үзэхэ уедоо хурагшад психологи, этикэ, философи гэхэ мэтэнуудһээ хүн түрэлтэниие ойлгоходо туһатай мэдэсэнүүдые абаха зэргэтэй.

Литература шэнжэлэн үзэхэдэ мүн баһа эстетикэ, этикэ, түүхэ, этнокультура г.м. талаар мэдэсэнүүд аргагүй ехэ удха шанартай. Философиин бүхы эрдэм накуануудай, искусствын, литературын методологическа үндэһэн болохо һэн тула философёор илангаяа гүнзэгы мэдэсэнүүдые үгэхые оролдохо. Гэхэтэй хамта, литература шудалан үзэхэдөө, социально-историческа ба этнокультурна мэдэсэнүүдые хараадаа абан, тэдэниие хэрэглэхэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Литературна хуралсалай гол шэглэлнүүд ба шатанууд

Уран зохёол уншалга, тэрэниие хадуун абалга, анализ хэлгэ ба тайлбарилга (удха түхэлынь элируулгэ), литературын теорин ба литературын түүхын талаар мэдэсэнүүдые ойлгожо абалга, аман ба бэшэмэл хэлэлгэ хүгжөөлгын хүдэлмэринүүд гэхэ мэтэ хурагшадай зохёохы, бээ даагаад хэхэ ажал хүдэлмэринүүдые урмашуулха, тулхией үгэхэ ажал ябуулганууд литературна хуралсалай бүхы шатануудта бэелүүлэгдэхэ, хурагшадай ажал хүдэлмэрийн шухала хараа шугамууд болохо зэргэтэй. Тиихэдээ хурагшадай наһа, бэлэдхэл хараадаа абаха. Литературна хуралсалай удхые элишэлһэн заатагүй хэрэглэгдэхэ эгээн бага хэмжуур.

2. Программын байгуулга ба удха

Оршол (1 час)

хургаалай зохоол (3 час). Р.Номтоев «Аршаанай дуһал». Зохоолой үндэһэн, удха, хургаал, байгуулгын түхэл маяг.

Буряад арадай XVIII-XIX-дэхи зуун жэлэй бэшэмэл зохеолнууд. «Балжан хатан тухай туужа домогууд» (6 час). Туд домог соо буряад арадай уг гарбал тухай хэлэгдэһэниинь. Энэ домогто адлирхуу удхатай домогуудай дэлгэрһэниинь. Иимэ жанрай зохеолнуудай онсо шэнжэ шанар.

В.Юмсунов «Эрдэмтэ соохор моритой Эрилтэй хаан». Ульгэр (7час). Аман зохеолтой холбоонь. Эрдэмтэ соохор мориной шэдитэ үүргэ. Алтан Шаа Одхон Дангина хоерой дүрэнүүд.

Буряад уран зохеол (13 час) Ирагуу (лирическэ) жанр тухай ойлгосо. Лирическэ зохеолнууд соо хүн тухай юртэмсэ хоерые зураглалга. Шүлэгэй уран аргууд (толгой холболго, рифмэ, ритм, эпитет, метафора, олицетворени, аллегории г.м.). Н.Г.Дамдинов «Түрэл хэлэн, түрэхэн дайда». Шүлэгэй уран аргуудые шэнжэлхэ, түрэл хэлэндээ хандалга. Д. А. Улзытуев. «Буряад хэлэн». Авторай зохоохы зам. Д.Улзытуев – буряад уянгын зохеолой жэргэмэл. Б. Батхуу. «Аялгата һайхан буряад хэлэмни». Шүлэгэй удха, зэргэсүүлгэ. Д,Ц. Дамбаев «Хүн тухай дуун». Хүн тухай магтаал дуун, шүүмжэлэл хэжэ һураха. Хүнэй дурэ гаргалга. М.Ж.Самбуев «Минии таабай». Шүлэгэй сэдэб, гол удха. Ц.-Д.Х.Хамаев «Худалшан», «Мэхэшэн». Хүнэй абари зан, шэнжэ. М.Ж.Самбуев «Минии таабай». Шүлэгэй сэдэб, гол удха. Ц.-Д.Х.Хамаев «Худалшан», «Мэхэшэн». Хүнэй абари зан, шэнжэ.

Үргэлжэлһэн зохеол болон гол нюур тухай (27 час) Роман тухай ойлгосо. Ч.Цыдендамбаев «Банзарай хүбүүн Доржо». Романай сюжет байгуулга, геройнуудын, романай нравственна зүрилдөөн. Творческо практикум. Р. С. Мэрдыегеевэй «Доржо Банзаровой портрет» гэхэн зурагаар текст - зураглал бэлдэлгэ. Туужа тухай ойлгосо. Д.О.Батожабайн намтар. «Шалхуу Рабданай хөөрөөһөө» гэхэн зохеолой гол удха. В.Ц.Номтоев «Шагжын хула» туужаһаа хэһэг. Ц.Н.Номтоевой зохоохы зам. «Шагжын хула» гэхэн зохеол тухай. Хөөрөөн тухай ойлгосо. Б.Ябжанов«Хэрмэшэ» . Рассказ ба очерк. Зэргэсүүлгэ, геройнуудта характеристикэ үгэхын арга. Портрет ба хэлэн. Хүн ба байгаали. Ж.Тумунов «Талын бүргэд». Уран һайханай зохеолнууд соо баатар зоригтониие зураглан харуулалга. Зохеолой герой ба уншалга. Литературна теори.

Поэмэ тухай ойлгосо (5час) Н.Дамдинов «Талын дуун» Творческо практикум: А.Т. Твардовскийн «Василий Теркин» гэхэн поэмэ болон «Талын дуун» гэхэн поэмэнүүдые зэргэсүүлгэ. Эдэ хоер авторнуудай онсо шэнжэ харуулалга. Литературна теори. Хошон үгэ болон сатира тухай ойлгосо.

Зүжэг зохеол тухай ойлгосо (13 час). Ц.Г. Шагжин «Будамшуу» .Зохеолой фольклорно үндһэниинь.Арадай дундаһаа гараһан геройе шэнэ ёһоор тайлбарилга. Арад зоной сэсэн мэргэн ухаан. Аман зохеолой поэтикэ хэрэглэлгэ. Класһаа гадуур уншалга .Проект «Нютагамнай уран зохеолшод».

3. Нурагшадай мэдэсэ, шадабариды табигдаха шухала эрилтэнүүд:

Юрэнхы эрдэм нурагшалай нуруулинуудта үзэхэ уран зохеолнуудые шэлэн абахада, иимэнууд эрилтэнүүд табигдаха ёһотой :

- уран зохеолой удхын ба уран нуруулгын үндэр дээдын шанар (һайн талаараа жэшээ боложо үгэхэ зохеолнууд абтаха зэргэтэй);
- уран зохеолой бэшэгдэһэн үе сагайнгаа ба мүнөө үе сагай олонийтын болон литературынын хүгжэлтэдэ оруулха удха шанар;
- уран зохеолой нурагшадые хүмүүжүүлхэ ба болбосоруулха хэрэгтэ оруулха удха шанар;
- уран зохеолой нурагшадай ойлгожо абахада бэлэн байһаниинь;
- уран зохеолой нурагшадай һонирхол түрүүлэн таталга.
- **Нурагшын өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные УУД):**
- -өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ
- -оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрэ харуулха
- - хэлээ баян, тодо, уран , сэбэр болгохоёо оролдохо;
- - түрэл орондоо, байгаалидаа дуратай байһанаа, уг гарбалайнгаа утаһа мэдэһэнээ харуулжа шадаха;
- - уншаха, харилсаха дуратай байха;
- - бэшэхэ шадабаритай байха, шагнажа абаад бэшэхэ, зоһон бэшэхэ;

- - сэдхэлэйнгээ байдал тухай, тийхэдэ үзэхэн юумэнүүд тухайгаа зохёон бэшэхэ;
- - түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха;
- - өөрынгөө хэхэн ажал сэгнэжэ шадаха.
- **Бээ гуримшуулаад ябах шадабари (регулятивные УУД)**
- -өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ;
- -багшатаяа сугтаа хуралсалай проблемнжэ асуудал яааж шийдхэхэ тухайгаа -хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- -хэхэн ажалай түсэбтэй, алгоритмын ёһотой тааруулха, зэргэсүүлхэ, ажалаа шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- - өөрынгөө, хурагшатай ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болообиб гэжэ элирүүлжэ хураха, критеринүүдые зохёохо.
- **Оршон тойроние шудалха шадабари (познавательные УУД)**
- -тестээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза ойлгохо: юн тухай хэлэгдэнэб, гол удхань, идейн ямар бэ?
- -олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- -ондо ондоо түхэлтэй текстүүд сооһоо (текст, схемэ, хүсэнэг, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- -анализ, синтез хэхэ;
- -шалтаан хойшолон хоёрой хоорондох холбоо харуулха;
- -бодомжолхо.
- **Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):**
- - Хэлэлгын зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөө ханал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха
- - хэлэхэ харилсаха зорилгоһоо үндэхэлэн, монолог, диалог хэрэглэжэ шадаха;
- - өөрынгөө ханал бодол, ханамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- -хүнэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тийн өөрынгы ханал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- -ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ ханал бодолдо ерэхэ, асуудалнуудые табиха.
- **Буряад литератураар шадабари (предметные результаты)**
- хурагшад иимэ юумэнуудые мэдэхэ ёһотой:
- -Үзэхэн зохёолойнгоо автор тухай, номой нэрые;
- - Үзэхэн зохёолойнгоо гол үйлэнуудые (сюжет, геройнууд, тэдэнэй хоорондох харилсаан тухай;
- -портрет,пейзаж, эпитет, метафора тухай, тэдэнэй онсо янзануудые;
- -программаар хараалагдаһан сээжэлдэхэ ёһотой зохёолой хэхэгүүдые ,шүлэгүүдые. хурагшад иимэ юумэнүүдые хэжэ шадаха ёһотой:
- -уран зохёолшын зохёол соогоо бэшэхэн уран зураглалые хөөрэжэ;
- -үзэжэ байһан зохёолой гол шухала үйлэнүүдые бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа;
- -зохёол сохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагааниие , сагые, тэрэнэй хойшолонгы элирүүлжэ;
- үзэжэ байһан зохёолой хэлэнэй уран аргуудые, байгаалин зураглалнуудые текст сооһоо илгажа;
- -зохёолой геройдо оорынь хэхэг,хэрэг, үйлэ, хэлэхэн ханал бодолынь баримталан, характеристикэ үгэжэ;
- -уран зохёол болон хрестомати сорхи текст зүбоор, тодорхойгоор уншажа; -сээжэлдэхэн зохёолоо тодоор, уранаар уншажа;
- -багшаг эпическэ зохёол болоод ехэ зохёолой хэхэгүүдые тобшоор,удхадань дүтэрхыгоор, түүбэрлэн найруулан бэшэжэ;
- -зохёолой герой тухай хөөрэжэ;
- -багахан эпическэ зохёолой удхаар түсэб табижа;

- -өөрyнгөө дураар уншaн зoхёол тухайгаа нaнaмжaя, oйлгoнoнoо өөpынхээрээ хөөрэжэ;
- -уpан зуpашадaй гoё хaйхaн зуpаг тухай oйлгoнoнoо, нaнaмжaя хэлэжэ; -«Түрэлхи литepaтуpа» бoлoод уншaн нoм cooхи тaйлбapи үгэдэг oньho
- хэрэглэжэ.

4. Тематическа түсэб

№	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари		ЭОР
		Хамта	Шалгалтын хүдэлмэри	
1.	Оршол	1		https://buryadxelen.com/backend/web/burlang/default/info?id=7
2.	Арадай аман зохеол	6		
3.	Нургаалай уран зохеол	3		
4.	Буряад арадай XVIII-XIX зуун жэлнүүдэй бэшэмэл зохеолнууд	7	1	
5.	Буряад уран зохеол. Түрэл хэлэн	3	1	
6.	Хүн	48	2	
		68		

Нурагшадaй хэрэгсэлнүүд:

1. Буряад литepaтуpа: 7-дохи клacстa үзэхэ нoм. «Буряад литepaтуpа» С.А. Ошoрoвa, С.С. Балдaнoвa 2018.
2. Буряад литepaтуpаap тecтнyуд.
3. «Булагaй эхин» үхибүүдэй хрeстoмaти:Улaан-Үдэ «Бэлиг», 2008oн

2. Багшын методическа хэрэгсэлнүүд:

1. «Буряад хэлээр, уншалгаар, буряад литepaтуpаap нуpагшадaй мэдэсэ, шадaбapи, дaдaл сэгнэхэ эрилтэ», Д.Ц. Жапoвa, С.Г. Жапoвa , 2007
2. Сборник сценариев уроков бурятского языка и литературы. - п. Усть-Ордынский, 2007
Буряад литepaтуpа. 7-дохи клacс. Метoдическa дуpадхалнyуд. С.А. Ошoрoвa, С.С. Балдaнoвa 2018.
3. Буряад нургуулийн программа. Буряад литepaтуpа,Улaан-Үдэ «Бэлиг», 2009.
4. Бaтoев Б-Д Б, ДoржигeвД-Н Д,Балдaнoв С.Ж,Ошoрoв С.Г,Пaтaевa В.Д «Буряад хэлэн болон литepaтуpаap дундa нургуулийн нуралсалай заршам» Улaан-Үдэ « БГУ», 2004
5. Будаев С.Д, Жанчипова Ц.С, Буряад литepaтуpа 5 клacстa үзэхэ нoм: Митyпoвa Д.Х, Улaан-Үдэ «Бэлиг», 2011.
6. Буряад литepaтуpаap тecтнyуд.
7. Дaрeeвa O.А, Бoгoмoлoвa O.И, «Путешествуем по Бурятии» Улaан-Үдэ «Бэлиг», 2010.
8. Мaхaтoв В.Б «Буряад уран зoхёол зaахa мeтoдикo»
9. Нoмтoевa-Дaнcарaнoвa Ц.Ц «Алтан гурбан үгэ» Улaан-Үдэ «Бэлиг», 2010.
10. 8.Портредүүд. 9.Плaншeдүүд.
11. 10.Сaнжaдaевa Г.С «Новые технологии на уроках литературы»
12. Нaучнo мeтoдическoe пoсoбиe .,Улaн-Удэ «Бэлиг»,2006
13. 11.Сaнжaдaевa Г.С «Метoдикa aнaлизa хyдoжeствeннoй пpозы» Улaн-Удэ,2008г.

14. 12.Санжадаева Г.С, Пашина Н.В, Казарцева И.В «Уроки литературы в современной школе на основе педагогических технологий» Улан-Удэ, 2007г
15. 13.Хрестоматия « Булагай эхин»
16. 14.Шагдаров Л.Д, Хомонов М.П, «Буряад, ород оньһон, хошоо үгэнүүд» Улаан-Үдэ «Бэлиг», 2008.
17. 15.Буряад хэлэ узэхэ сахим (электронно ном) 2 хуби

3. Сахим юртэмсын хэрэгсэл:

1. <https://buriadxelen.com/backend/web/burlang/default/index>
2. <https://burlang.ru/>
3. <https://nomoihan.com/>